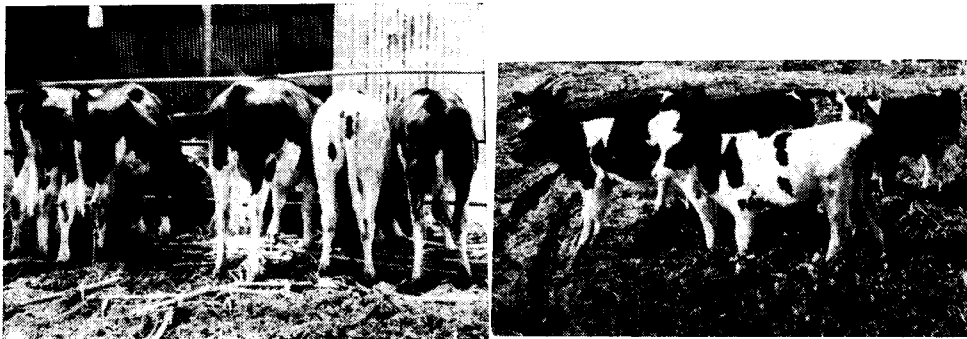

1615

דרישת שלום מ"החמישיה"

מ. יוספזון מבקר מדיפעם במשק בו נולדה ה"חמישיה", מצלם את הוולדות בשלבי הגדילה השונים ומתעניין בטיפולם. להלן שתי תמונות — האחת (מימין), כשהוולדות הגיעו לגיל של 2 חודשים והשניה — כשהגיעו לגיל של 6 חודשים. בדרך כלל הוא מתרשם שמצב ה"חמישיה" הוא נורמאלי, ובהתאם לזוהג בחזנה במשק זה (לא "מדשנת ביותר") נראים הוולדות בריאים ומפותחים למדי.

מומים מלידה בבקר וגורמיהם האטיולוגיים הכלליים

בסקר נכללו 8,627 וולדות מבני ארבעה גזעים (למעלה ממחציתם הולשטייניים). תדירות המומים מלידה הושפעה במידה רבה על ידי השנה, חידש ההתעברות. אחוז בעלי המומים היה הרבה יותר נמוך בן לידה יחידים לבין לידות תאומים. אחוז ההפלות והמומים בוולדות היה גבוה יותר בקרב פרות שתעברו לאחר שלוש או יותר הזרעות (בהשוואה לאלה שנתעברו משתי הזרעות לכל היותר). יחס המינים לא היה מושפע ממספר ההזרעות להתעברות. קיים כנראה גורם תורשתי כלשהוא המשפיע על תדירות בעלי המומים מלידה. נמצא הבדל בין המינים לגבי תדירות המומים הכלליים.

תאומים לפי הזמנה, טוב או רע?

בהתאמה סיסמה חדשנית ויומרתית, האם לא מוטב היה אילו דגלנו ב"לידת יחידים באחריות"?

אחר-הכל, בעדר החלב, מטרתה של החליבה היא להביא בעקבותיה תקופת חליבה נוספת והוולד, עם כל חשיבותו, ביחוד בעדר הזקוק למילואים, הריהו בעל חשיבות משנית במעלה. לא אחת ראיתי פרות משובחות אשר כרעו תחת הנטל של לידת תאומים, ביחוד במקרה שהן לא היו צעירות ביותר; לגביהן היה זה ה"קש ששבר את גב הגמל".

מתוך 4 לידות תאומים שנזדמנו לכותב-טורים אלה לאחרונה, הרי בשלוש מהן נעצרה השלייה ובמקרה הרביעי נתדלדלה הפרה כליכך לאחר ההמלטה עד כי במהרה מצאה דרכה לבית-המטבחיים. במקרה אחר מתוך 4 הנ"ל, זנחה האם את הוולד לרגע, כנראה כדי להמליט את התאום השני, ובינתיים הותקף הראשון כה קשה על ידי עורבים (במרעה) עד שמת מפצעיו. הבה נשכח איפוא מהמלטות תאומים מכוונות ומתוכננות; די לנו בצרותיהן של אלו שבאות מאליהן.

(מדברי בוקר באנגליה)

▲ בארה"ב נערך ניסוי של החלפת השחת בתפריטן של בהמות מרבק בנסורת עץ-אלון. נתברר ששיעורי נסורת בגבולות 5% עד 15% ממנת המזון הביאו לאותן התוצאות של התפריטים עם שחת. אולם מבצעי הניסוי מדגישים שיש להסב תשומת-לב מיוחדת להעשרת מנות מזון כאלה (עם נסורת) בוויטאמינים לסוגיהם השונים.

▲ החל משנה זו (1970) תוחמר הביקורת על טיב החלב בארה"ב. אם החלב של היצרן יכיל 1.5 מיליון ליאוקוציטים במיליטר ב-3 בדיקות מתוך 5, חלב כזה ייאסר בשיווק. תקנה זו תביא לסילוק פרות המניבות חלב עשיר-ליאוקוציטים.

בפלורידה, כשנתברר שהחלב של 4.1% מהייצרנים עבר את הגבולות המותרים לגבי תכולת ליאוקוציטים, הציע ד"ר מאירהולץ, רופא ווטרינארי ממחלקת ההדרכה, את ההצעות הבאות לתיקון המצב: (1) לא לשווק חלב בטרם עברו 4 ימים מההמלטה; (2) לא לשווק בשום אופן חלב של פרות שעטיניהן נמצאים בטיפול רפואי כלשהו (שטיפות וכדומה); (3) פרות שמניבות פחות מ-8 ק"ג חלב בעקב הריון מתקדם או תקופת-חליבה שנתמשכה יתר-על-המידה, פרות אלה יש לייבש ללא דיחוי; (4) יש להנהיג בדיקות סמ"ט בכל העדרים והחלב של פרות שמניבות בדוגות 2-3, אין להוציא השוקה.

★

▲ זוגות של אמהות-בנות חולקו, על יסוד תנובות האמהות, לקבוצות טובות וגרועות, מבחינת כושר ההנבה. הבנות שבשתי הקבוצות — מוצאן מאותם הפרים. הבנות של האמהות הטובות הניבו אמנם פחות מאמהותיהן (3790 ק"ג לעומת 4262 ק"ג), אבל הראו באופן בולט עליונותן על גבי הבנות הגרועות, אם כי אלה הניבו יותר מאמהותיהן — (3208 ק"ג לעומת 2374 ק"ג). שיעור השומן של הבנות מהקבוצה הטובה היה 3.87% לעומת 4.28% של אמהותיהן; בקבוצה הגרועה הניבו הבנות חלב שהכיל 3.75% לעומת 3.52% בחלב האמהות. החוקרים שסיכמו תוצאות אלה מבליטים כאילו מחדש את חשיבות זאמהות בעבודת הטיפול והסלקציה, ולא לסמוך אך ורק על האב המשביח.

★

▲ באנגליה, במכון למחקר שברובאט (אבארדין), בוצעו שני ניסויים עם 48 עגלים פריזיים מסורסים בתפריטי-מזון שהכילו 5, 20, 35 ו-50 אחוז של קש שעורה קצוץ, בלולים במזון המרוכז. מטרת הניסויים היתה לברר אם גם בעגלים שבשלבי הגדילה והתפתחות מגיל צעיר יותר (משקל התחלתי של 130 ק"ג) אפשר לחסוך במ"מ כשבחלקו יוחלף בקש קצוץ, כיוון שבניסויים שנערכו ע"י סוואן ולאמינג הוכח שבפיטום עגלים מסורסים בעלי משקל התחלתי של 300 (כלומר — גיל קשיש יותר) אפשר להחליף כ-20%—30% ממנת הגרגרים בקש שעורה קצוץ מבלי להקטין את שיעורי תוספת-המשקל היומית.

תוצאות הניסוי ברובאט הראו שבפיטום עגלים החל מגיל צעיר יותר (130 ק"ג משקל התחלתי ומשקל-גמירא של 400 ק"ג) פחתה תוספת המשקל היומית מ-1.18 ק"ג עד ל-0.65 ק"ג כשבחלקו של הקש בתפריט עלה מ-5% ל-50%.

ה"מילוי" במערכת איברי העיכול עלה מ-10.5% של משקל הגוף, כשתפריט המזון הכיל 5% קש, ל-21% של משקל חי, כשתפריט הכיל 50% קש. ברור איפוא שגודש הקש (50%) בתפריט הקטין בשיעור ניכר למדי את ערכו הריאלי (בבשר!) של משקל הגוף החי. כן גם גרם הדבר להפחתת תפוקת הבשר מ-55.5% ל-48.3%.

נוכחו עוד שמידת הנעכלות של החומר היבש והחלבון של מנת המזון שהכילה 50% קש היתה הנמוכה ביותר.

המ"מ שבתפריט עם 5% קש קצוץ הורכב כדלקמן: 90% שעורה, 5% מולאסה, 2.5% שינן (אוריאנה), 0.8% סיד, 0.9% דצ"פ, 0.4% מלח רגיל, 0.5% יסודות קורט וויטאמינים. בסיכום הדו"ח הני"ל מן הראוי לציין שבפיטום מ-130 ק"ג ועד לשחיטה במשקל של 400 ק"ג הסתכמו צריכת החומר היבש מהמזון המרוכז ואורך תקופת הפיטום בטיפולים השונים, כדלהלן:

בתפריט של 5% קש נצרכו 1065 ק"ג ומשך הפיטום — 220 יום.

בתפריט של 20% קש נצרכו 1040 ק"ג ומשך הפיטום — 230 יום.

בתפריט של 35% קש נצרכו 1175 ק"ג ומשך הפיטום — 315 יום.

בתפריט 50% קש נצרכו 1335 ק"ג ומשך הפיטום — 455 יום.

הצריכה המירבית של מ"מ (עד למשקל של 400 ק"ג) היתה בקבוצה שניזונה בתפריט של 50% קש; בקבוצה זו שיעורי תוספת המשקל היו הנמוכים ביותר ותקופת הפיטום היתה הארוכה ביותר.